अप्रामिसत्य Bahuvr. m. f. n. (-त्यः-त्या-त्यम्) (ved.) Of unbroken truthfulness; an epithet of Indra. E. अप्रामि and सत्य.

अप्रायत्य Tatpur. n. (-त्यम्) Want of self-restraint, incontinence, self-degradation; e. g. in the *Bhágav. Pur.*: (Prajápati speaks to Diti:) अप्रायत्यादात्मनस्ते दोषान्मौहूर्तिकादुत .... भविष्यतस्तवाभद्रावभद्रे जाठराधमौ (*Śridharasw.*: अप्रायत्यादशुचित्वात्). E. अ neg. and प्रायत्य.

अप्रायु Tatpur. m.f.n. (-युः-युः-यु) (ved.) Attentive, assiduous; (according to *Yáska*: अप्रायुवः = अप्रमाद्यन्तः, *Mahidhara*: = अनलसाः; but *Sáyańa* gives to this word in one verse the meaning: not going forth, not leaving: = अप्रगच्छन्तः; while in another he admits also of the former meaning, which seems more congenial with the context). E. अ neg. and प्रायु.

अप्रायुस् Tatpur. m. (-युः) (ved.) With ungone life, with brilliant vigour; an epithet of Agni whose life or brilliancy does not vanish before daylight, although all other beings appear, as it were, lifeless during night (according to *Sáyańa*'s interpretation of *Rigv.* I. 127. 5.). E. अ neg. and प्रायुस्.

अप्राशस्त्य Tatpur. n. (-त्यम्) Inferiority; e. g. *Raghunandana* when commenting on the neg. अ at the occasion of अगुणवान्, 'तत्सादृश्यमभावश्च तदन्यत्वं तदल्पता। अप्राशस्त्यं विरोधश्च नञर्थाः षट्प्रकीर्तिताः'. E. अ neg. and प्राशस्त्य.

अप्रिय Tatpur. 1. m. f. n. (-यः-या-यम्) [1]Unkind, unfriendly; e. g. in the *Taittiriya-Up.*: परि ये ऽप्रिया भ्रातृव्याः. [2]Disliked, disagreeable, offensive; e. g. in the *Hitopad.*: न स्त्रीणामप्रियः कश्चित्प्रियो वापि न विद्यते। गावस्तृणमिवारण्ये प्रार्थयन्ति नवं नवम्; or अप्रियस्यापि पथ्यस्य परिणामः सुखावहः; or in the *Bhattik.*: ऊर्ध्वं म्रिये मुहूर्ताद्धि विह्वलः चतबान्धवः। मन्ये स्म हितमाख्यामि न करोमि तवाप्रियम्; or in *Gaurapáda* on the *Sánkhyakár.*: प्रियसमागमाप्रियपरिहारकटुतिक्तकषायादिक्वाथादिभिर्दृष्ट एव आध्यात्मिकोपायः.

2. m. (-यः) [1]A foe, an enemy. [2]The name of a Yaksha (in Buddhistic mythology).

3. f. (-या) A sort of skeat (Silurus pungentissimus). E. अ neg. and प्रिय.

अप्रियंवद Tatpur. m. f. n. (-दः-दा-दम्) Speaking harshly or unkindly; e. g. in the *Hidimb.*: एष त्वामेव दुर्बुद्धे निहन्म्यद्याप्रियंवद; or in *Yájnav.*: सुरापी व्याधिता धूर्ता बन्ध्यार्थघ्न्यप्रियंवदा। स्त्रीप्रसूश्चाधिवेत्तव्या पुरुषद्वेषिणी तथा. E. अप्रिय and वद् (वद्, krit aff. खच्), ágama मुम्.

अप्रियभागिन् m. f. n. (-गी-गिनी-गि) Ill-fated; e. g. in the *Bráhmańavil.*: धिगिदं जीवितं लोके गतसारमनर्थकम्। दुःखमूलं पराधीनं भृशमप्रियभागि च. E. अप्रिय-भाग, taddh. aff. इनि.

अप्रियभाषिन् Tatpur. m. f. n. (-षी-षिणी-षि) Speaking harsly or unkindly; comp. अप्रियंवद. E. अप्रिय and भाषिन्.

अप्रियवचस् Karmadh. n. (-चः) Harsh or unkind speech. E. अप्रिय and वचस्.

अप्रियवादिन् Tatpur. m. f. n. (-दी-दिनी-दि) The same as अप्रियभाषिन्. E. अप्रिय and वादिन्.

अप्रीति Tatpur. f. (-तिः) [1]Absence of affection, aversion enmity (*Mallinátha*: अपरागो ऽप्रीतिर्द्वेषः). [2]Pain, grief. — In the *Sánkhya philosophy* अप्रीति 'pain' is the essential characteristic of the elementary quality रजस् q. v., the middle quality between clearness (goodness) and darkness (sinfulness); *Sánkhya Sútra*: प्रीत्यप्रीतिविषादाद्यैर्गुणानामन्योन्यं वैधर्म्यम्; *Gaurapáda* on the *S. Kár.*: अप्रीत्यात्मकं रजः; but the term 'pain' is there, according to the commentators, a general term which comprises besides its own notion that of *hatred, violence, envy, abuse* and *wickedness*, or various kinds of *grief* in general: *Sánkhya Chandriká*: अप्रीतिर्दुःखमुपलक्षणं प्रद्वेषद्रोहमत्सरनिन्दानिकृतीनाम्; *Vijnánách.*: रजो ऽपि शोकादिनानाभेदं समासतः दुःखात्मकम्; in a similar manner *Manu*, who names however दुःख and अप्रीति as two distinct qualities connected with रजस्, the first, as it were, as the quality inherent in it, the second as the effect produced by it, while the term अप्रीति is used by the Sánkhya writers in either acceptation; *Manu*: यत्तु दुःखसमायुक्तमप्रीतिकरमात्मनः। तद्रजः &c. E. अ neg. and प्रीति.

अप्रीतिकर Tatpur. m.f.n. (-रः-री-रम्) [1]Unkind, adverse, offensive. [2]Causing pain; (the essential characteristic of the quality रजस् q. v.; see the preceding). E. अप्रीति and कर.

अप्रीत्यात्मक Bahuvr. m. f. n. (-त्मकः-त्मिका-त्मकम्) Having the nature of pain, being pain itself; (the essential characteristic of the quality रजस् q. v.; see अप्रीति). E. अप्रीति and आत्मन्, samás. aff. कप्.

अप्रीयमाण Tatpur. m.f.n. (-णः-णा-णम्) Not being pleased or propitiated. (A various reading of a Ms. of the *Káśiká* instead of अप्रियमाण which results from the *Gańa* to *Pán.* VI. 2. 160., when the word in a *conventional meaning* would be udátta on the last syllable, instead of being udátta on the first; but this meaning is not mentioned). E. अ neg. and प्रीयमाण.

अप्रेतराक्षसी Bahuvr. (?) f. (-सी) The name of a plant; the same as अपेतराक्षसी q. v. E. अप्रेत and राक्षसी. (The correctness of this word seems doubtful.)

अप्रेमन् I. Tatpur. n. (-म) Want of affection, unkindness, aversion. E. अ neg. and प्रेमन्.

II. Bahuvr. m. f. n. (मा-मा-म) Unkind, unfriendly. E. अ priv. and प्रेमन्.

अप्रैष Bahuvr. m. f. n. (-षः-षा-षम्) Without a Mantra of the kind called प्रैष q. v., as divinities invoked with other Mantras than Praishas; e. g. *Náráyańa* on *Áswaláy.*: अनुवाक्यावत्यो ऽप्रैषाश्च ताः सर्वा आदिश्य यष्टव्याः. E. अ priv. and प्रैष.

अप्रोक्षित Tatpur. m. f. n. (-तः-ता-तम्) Not sprinkled; e. g. in the *Satapath.*: द्वौ प्रोक्षितौ यूपशकलौ भवतः। द्वावप्रोक्षितौ। प्रोक्षितं चैवाध्वर्युरादत्ते ऽप्रोक्षितं चैवमेव प्रतिप्रस्थाता &c. E. अ neg. and प्रोक्षित.

अप्रोट Tatpur. (?) m. (-टः) The skylark (= भारद्वाज). E. ?

अप्रोषिवस् Tatpur. m. f. n. (-षिवान्-षुषी-षिवत्) Not gone away, always present or near; a vaidik epithet of Agni (*Sáyańa*: = सर्वदा संनिहितः or सर्वदा वर्तमानः). E. अ neg. and प्रोषिवस्.

अप्रौढ Tatpur. 1. m. f. n. (-ढः-ढा-ढम्) Not bold, gentle, timid; e. g. in the *Rájatarang.*: एकाकिनीं रहः चीवां लब्ध्वा दुर्लभयोषितम। अप्रौढो ऽनुपभुज्यान्यदिने दूत्यार्थयेत यः.